

Церкві - понад два століття

У кожної людини своя доля, своє життя. У кожного села, храму своя історія. Але в нашого - особлива. А втім, про все за порядком.

За давніми переказами та спогадами, стояла церква на березі річки Пляшівки. Перша документальна згадка про храм святого предтечі Іоана Хрестителя датується 1772 роком. Тоді церква була перекладена без єдиного цвяха на теперішньому місці і більше двох століть височить над селом Великі Жабокрики (нині Довгалівка, Радивилівського району), виблискуючи банями куполів. До речі, перші письмові згадки про село - 1545 року. Тоді й пізніше його частинами і ним самим володіли землевласники Жабокрицькі, Журавницькі, князі Максиміліан Вишневецький, Богущ Корецький та інші.

Як дізнаємося із опису церков та парафій Волинської єпархії, зробленого у ХІХ ст. Миколою Теодоровичем, дерев'яний храм було зведено на кошти братів поміщиків Кондрацьких і парафіян. У 1876 році культову будівлю було відремонтовано. Відомо також, що з 1888 р. священником був Павло Іванович Шумський, з 1885 р. псаломщиком - Андрій Орестович Шеметило, з 1870 р. пономарем - Іван Лаврентійович Васькевич. До цієї парафії належала церква в Малих Жабокриках (нині Бригадирівка).

У 1902 - 1905 роках при церкві Іоана Хрестителя збудовано дзвіницю - замість старої, ветхої. При сприянні священника Уловича дзвони привезені із Кременця і Почаєва. Везли підводами, запряженими волами. Дзвін вагою понад тонну лінвами піднімали на дзвіницю. Все було зроблено вручну, самими парафіянами.

З початком Першої світової війни біженці виїжджали у Катеринославську губернію. Знімали і забирали дзвони з собою. При поверненні знову встановили їх на дзвіницю.

У Другу світову війну, з приходом німців, дзвони знову знімали. А з'ясувалася ситуація - повертали їх на місце. І так кільканадцять разів їх рятували від усіляких бід. Переживши все разом із парафіянами, дзвони під вправними рухами

дзвонарів знов і знов наче виспівували чудесні мелодії, скликаючи всіх на літургію.

Не одне покоління хрестилося, вінчалось, відходило у вічність, - і все через молитву у храмі.

Покоління 50-60 років ХХ століття вже росло і виховувалося під сильним впливом атеїстичної пропаганди. І згасала віра, забувалися традиції, звичаї. Всілякими правдами і навіть неправдами наші діди, батьки старалися зберегти те, що для них було святе, - і по можливості передати нам, дітям.

Фатальним став 1962 рік. Важка залізна колодка не на одне десятиріччя закувала двері храму. Це все дуже боляче відізналося у душах людей, особливо старшого віку. Адже не можна вирубати під корінь усе те, що посаджено і доглянуто.

Ходили до сусіднього храму в селі Бригадирівці.

Таємно приходили до свого храму в Довгалівці і, як могли, прибирали, підтримували все в належному стані. Дуже хотіли окремі районні керівники відібрати ключі у старости. Були погрози, начальницькі наїзди, особливо ночами. Та нічого не змогли вдіяти.

Ранок 1983 року видався звичайний. Усі метушилися, спішили хто куди. Та всі, хто були у полі чи вдома, звернули увагу на колону техніки, яка рухалася зі сторони Радивилова польовими дорогами до нашого села. Поява такої кількості техніки (у тому числі військової) не могла не зацікавити. Машини повернули в село і зупинилися біля церкви. Почали сходитися люди, переважно пенсійного віку. Приїжджі оточили церкву, наче полонянку. І почалося неймовірне: виносили хоругви, книги, ікони і недбало кидали на машину. Селяни в німому заціпенінні спостерігали мовчки, і тільки тоді, коли винесли ікону Божої матері і стрічки замайоріли на вітрі та почали опадати, жіночий розпачливий крик: "Люди, чого стоїте? Спасайте" наче пробудив усіх. Жінки кинулися до машини, благаючи, щоб залишити хоч найцінніше. І здригнулися камінні серця можновладців, багато чого було залишено на зберігання людям. Решту перевезли на зберігання у храм Бригадирівки.

Мов після татарського розбою, все було відкрито навстіж, вітер шугав дверима, трава була стоптана, наче пронісся табун коней. І лишилася церква, святиня віків, обшарпана, обдерта, сам на сам із своїми бідами і тривогами.

Почала протікати покрівля, голуби знайшли собі помешкання, стали зникати деякі речі. Навіть дзвони хотіли зняти, та вдалося зберегти.

Події 1983 року мали бути доведені до "логічного завершення" - церква підлягала знищенню. Та люди були насторожі, адже повчальним прикладом слугувала руйнація церкви в сусідньому селі Боратині (на території тієї ж сільради). Почалися пошуки порозуміння із начальниками. Завдяки сприянню голови райвиконкому Бориса Ворожбита і голови колгоспу Василя Ральця (нині покійні) храм вдалося зберегти від руйнування - у ньому було створено музей села. Так було збережено й вівтар із розписом та іконами XVI - XVII століть.

У музеї рідко хто бував. Парафіян не покидала надія відродити церкву. Було немало й таких, які не вірили в це. Та коли з'явилася можливість зробити перші кроки для відродження, парафіяни з Довгалівки, Станіславів, Радихівщини з таким завзяттям і наполегливістю почали відбудову, що навіть скептикам довелося повірити в реальність змін. Кожний, хто як міг, не рахуючись із часом, допомагав, щоб хоч якусь часточку внести у відбудову.

21 жовтня 1989 року стояла золота осінь, сонце вигравало промінням на банях куполів, проникаючи у храм, наповнювало його величчю. Двері було широко відчинено.

Дзвони після кількох десятиріч мовчання сповістили людям про друге народження храму. Відлуння було чути досить далеко. Із усіх околиць сходилися християни, щоб приклонитися, помолитися у храмі Іоана Хрестителя, великого Христового подвижника, покровительство якого береже храм упродовж століть.

Храмовим святом і праздником є Собор пророка Іоана Хрестителя, який святкувався і недавно, 20 січня. Церкві виповнюється 235 років від часу її перекладення.

Галина Мельник.

с. Довгалівка.